

Τμήμα Μελισσοκομίας

**ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ 'ΔΗΜΗΤΡΑ'**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το 2015 έκλεισαν 15 έτη λειτουργίας του Τμήματος Μελισσοκομίας (πρώην Ινστιτούτου Μελισσοκομίας). Για 15 ολόκληρα έτη προσπαθήσαμε να δώσουμε ότι καλύτερο μπορούσαμε στον Έλληνα μελισσοκόμο. Η προσφορά μας, φαίνεται μέσα από τον κόσμο που μας γνωρίζει, μας εμπιστεύεται και έρχεται σε επαφή μαζί μας καθημερινά αναζητώντας συμβουλές και λύσεις μέχρι τα πολλά και συχνά άρθρα μας στα μελισσοκομικά περιοδικά της χώρας. Όμως η προσφορά μας στη μελισσοκομική έρευνα αποδεικνύεται μέσα από το συγγραφικό μας έργο (βιβλία και επιστημονικές δημοσιεύσεις). Χωρίς πολλά λόγια και τυμπανοκρουσίες παρουσιάζουμε μία συνοπτική καταγραφή του έργου αυτού. Σύνολο 31 εργασίες στα 15 έτη!!! (δεν περιλαμβάνονται ούτε οι συνθετικές εργασίες που έχουν δημοσιευτεί στο MELINET ούτε τα εκλαϊκευμένα άρθρα στα Ελληνικά Μελισσοκομικά Περιοδικά).

Οι εργασίες αυτές αφορούν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων τα οποία επεξεργαζόμαστε μαζί με τους συνεργάτες μας εκ των οποίων οι περισσότεροι βρίσκονται σε ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού. Ειδικότερα, η θεματολογία των παλαιότερων εργασιών μας αφορούσε: βιολογικούς τρόπους καταπολέμησης της βαρροϊκής ακαρίασης, τους μηχανισμούς ανθεκτικότητας της μακεδονικής μέλισσας στην τραχιακή ακαρίαση, χαρακτηριστικά των αμιγών τύπων μελιού, την αξιολόγηση της επικοινωνιακής ικανότητας των μελισσών, τα μελιτογόνα έντομα του πεύκου.

Στα πρόσφατα χρόνια η έρευνά μας επικεντρώθηκε σε θέματα όπως: Οι ντόπιες φυλές μελισσών, τα χαρακτηριστικά τους και τρόποι διάκρισης, η προσαρμοστικότητα των ντόπιων φυλών σε σχέση με άλλες, η αναπαραγωγή των ντόπιων φυλών και η διατήρησή τους, η γενετική βελτίωση των ελληνικών πληθυσμών, η ποιότητα των παραγόμενων βασιλισσών, η επίδραση των φυτοφαρμάκων και μελισσοφαρμάκων στη συμπεριφορά και υγεία των μελισσών, οι περιβαλλοντικοί ρύποι και η ποιότητα των προϊόντων της μέλισσας.

Όλες μας οι εργασίες βρίσκονται αναρτημένες στην ιστοσελίδα του τμήματος Μελισσοκομίας (www.hellenic-beereseach.gr). Κάποιες ολόκληρες όπως έχουν δημοσιευτεί, κάποιες παρουσιάζονται μόνο με την περίληψή τους. Για την διευκόλυνσή σας όμως υπάρχουν όλες οι περιλήψεις των ξενόγλωσσων εργασιών συγκεντρωμένες. Επίσης σε ένα νέο αρχείο υπάρχουν οι ελληνικές περιλήψεις όλων των εργασιών όλων των δημοσιευμένων εργασιών, των ανακοινώσεων στα συνέδρια και των ερευνητικών προγραμμάτων.

Για το Τμήμα Μελισσοκομίας,
Δρ. Φανή Χατζήνα, Βιολόγος, Τακτική Ερευνήτρια

ΒΙΒΛΙΑ:

1. Ιωαννίδης Π., Χατζήνα Φ (2013) Φαρμακευτικές ουσίες με χρήση στη μελισσοκομία. Έκδοση Ινστιτούτου Μελισσοκομίας, 48 σελίδες.
2. Ralph Büchler, Sreten Andonov, Kaspar Bienefeld, Cecilia Costa, Fani Hatjina, Nikola Kezic, Per Kryger, Marla Spivak, Aleksandar Uzunov and Jerzy Wilde (2013). Standard methods for rearing and selection of *Apis mellifera* queens. In V Dietemann; J D Ellis; P Neumann (Eds) The COLOSS BEEBOOK, Volume I: standard methods for *Apis mellifera* research. Journal of Apicultural Research 51(5): <http://dx.doi.org/10.3896/IBRA.1.52.1.07>
3. Norman L Carreck, Michael Andree, Colin S Brent, Diana Cox-Foster, Harry A Dade, James D Ellis, Fani Hatjina and Dennis vanEnglesdorp (2013). Standard methods for *Apis mellifera* anatomy and dissection. In V Dietemann; J D Ellis; P Neumann (Eds) The COLOSS BEEBOOK, Volume I: standard methods for *Apis mellifera* research. Journal of Apicultural Research 52(4): <http://dx.doi.org/10.3896/IBRA.1.52.4.03>
4. Hannelie Human, Robert Brodschneider, Vincent Dietemann, Galen Dively, James D Ellis, Eva Forsgren, Ingemar Fries, Fani Hatjina, Fu-Liang Hu, Rodolfo Jaffé, Annette Bruun Jensen, Angela Köhler, Joseph Magyar, Asli Özikrim, Christian W W Pirk, Robyn Rose, Ursula Strauss, Gina Tanner, David R Tarpy, Jozef J M van der Steen, Anthony Vaudo, Fleming Vejsnæs, Jerzy Wilde, Geoffrey R Williams, and Huo-Qing Zheng (2013). Miscellaneous standard methods for *Apis mellifera* research. In V Dietemann; J D Ellis; P Neumann (Eds) The COLOSS BEEBOOK, Volume I: standard methods for *Apis mellifera* research. Journal of Apicultural Research 52(4): <http://dx.doi.org/10.3896/IBRA.1.52.4.10>

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ:

5. Τσιράκογλου, Β; Χατζήνα, Φ; Μπλαδενόπουλος, Κ; Θρασυβούλου Α (1999) Διερεύνηση μεθόδων, βελτίωσης της συμβολής της μέλισσας (*Apis mellifera* L.) στην επικονίαση. *Γεωτεχνικά Επιστημονικά Θέματα* 3/1999, τόμος 10, σειρά 1, 310-317
6. Τσέλλιος, Δ; Παλασοπούλου, Μ; Κωσταρέλου, Μ; Χατζήνα, Φ; Μανίκης, Ι; Θρασυβούλου, Α (2001) Ανάλυση σακχάρων σε αμιγείς κατηγορίες ελληνικών μελιών. *Αγροτική Έρευνα* 24 (2): 73-80
7. Hatjina F, Gregorc A, Papaefthimiou C, Pappas N, Zacharioudakis S, Thrasylvoulou A and Theophilidis G (2004). Differences in the morphology of prothoracic and propodeal spiracles in three strains of *Apis mellifera*. Possible relation to resistance against *Acarapis woodi*. *Journal of Apicultural research* 43(3): 101-109
8. F. Hatjina, L. Haristos (2005). Indirect effects of oxalic acid administered by trickling method on honey bee brood. *Journal of Apicultural Research* 44(4): 172-174
9. Y. Ben-Dov; S. Gounari, M.B. Kaydan; F Hatjina (2006). *Phenacoccus yerushalmi* BenDov newly recorded from Greece and Turkey (Hem., Coccoidea, Pseudococcidae) *Bulletin de la Societe entomologique de France*, 111(1), (εκτός S.S.I.)
10. Klee, J., Besana, A. M., Genersch, E., Gisder, S., Nanetti, A., Tam, D. Q., Chinh, T. X., Puerta, F., Ruz, J. M., Kryger, P., Message, D., Hatjina, F., Korpela, S., Fries, I. & Paxton, R. J. (2007). Widespread dispersal of the microsporidian *Nosema ceranae*, an emergent pathogen of the western honey bee, *Apis mellifera*. *Journal of Invertebrate Pathology* 96, 1-10
11. Fani Hatjina, Maria Bouga (2009) Portrait of *Marchalina hellenica* Gennadius (Hemiptera: Margarodidae), the main producing insect of pine honeydew- Biology, genetic variability and honey production. *Uludag Bee Journal* , November 2009, p. 162-167, (εκτός S.S.I.)
12. Fani Hatjina, Maria Bouga, Aikaterini Karatasou, Aglaya Kontothanasi, Leonidas Charistos, Christina Emmanouil, Nikolaos Emmanouil and Anastasios-Damianos Maistros. Data on honey bee losses in Greece: a preliminary note. *Journal of Apicultural Research* 49(1): 116-118 (2010). DOI: 10.3896/IBRA.1.49.1.23

13. Marina D Meixner, Cecilia Costa, Per Kryger, Fani Hatjina, Maria Bouga, Evgeniya Ivanova, Ralph Büchler. Conserving diversity and vitality for honey bee breeding. *Journal of Apicultural Research* 49(1): 85-92 (2010). DOI 10.3896/IBRA.1.49.1.12
14. Bouga M., Evangelou V., Lykoudis D., Cakmak I. and Hatjina F (2011). Genetic Structure of *Marchalina hellenica* (Hemiptera: Margarodidae) Populations from Turkey: Preliminary mtDNA Sequencing Data. *Biochemical Genetics* 49 (11): 683-694. DOI 10.1007/s10528-011-9442-8
15. F. Hatjina, G. Tsoktouridis, M. Bouga, Charistos, V. Evangelou, D. Avtzis, I. Meeus, M. Brunain, G. Smaghe, Dirk C. de Graaf (2011). Polar tube protein gene diversity among *Nosema ceranae* strains derived from a Greek honey bee health study. *Journal of Invertebrate Pathology* 108: 131–134. doi:10.1016/j.jip.2011.07.003
16. F. Hatjina (2012) Greek Honey Bee Queen Quality Certification. *Bee World*, 89: 18-20
17. Cecilia Costa, Ralph Büchler, Stefan Berg; Malgorzata Bienkowska, Maria Bouga, Dragan Bubalo, Leonidas Charistos, Yves Le Conte, Maja Drazic, Winfried Dyrba, Janja Fillipi, Fani Hatjina, Evgeniya Ivanova, Nikola Kezic, Hirsula Kiprijanovska, Michalis Kokinis, Seppo Korpela, Per Kryger, Marco Lodesani, Marina Meixner, Beata Panasiuk, Hermann Pechhacker, Plamen Petrov, Eugenia Oliveri, Lauri Ruottinen, Aleksandar Uzunov, Giacomo Vaccari, Jerzy Wilde (2012) A Europe-wide experiment for assessing the impact of genotype-environment interactions on the vitality and performance of honey bee colonies: Experimental design and trait evaluation *Journal of Apicultural Science*, 56(1), 147-158. DOI: 10.2478/v10289-012-0015-9.
18. Evgeniya Ivanova, Maria Bouga, Teodora Staykova, Mica Mladenovic, Sladjan Rasic, Leonidas Charistos, Fani Hatjina and Plamen Petrov (2012) The genetic variability of honey bees from the Southern Balkan Peninsula, based on alloenzymic data. *Journal of Apicultural Research* 51(4): 329-335 (2012). DOI 10.3896/IBRA.1.51.4.06
19. Fani Hatjina, Chrisovalantis Papaefthimiou, Leonidas Charistos, Taylan Ddogaroglu, Maria Bouga, Christina Emmanouil, Gerard Arnold (2013) Sublethal doses of imidacloprid decreased size of hypopharyngeal glands and respiratory rhythm of honeybees in vivo. *Apidologie* 44(4): 467-480. DOI: 10.1007/s13592-013-0199-4
20. Omur G. Celekli, Fani Hatjina, Leonidas Charistos, Aygun Schiesser, and Aslı Ozkırım. (2013) More Insight into the Chemical Composition of Greek Propolis; Differences and Similarities with Turkish Propolis. *Z. Naturforsch.* 68 c, 429 – 438 .
21. Marina D Meixner, Ralph Büchler, Cecilia Costa, Roy M Francis, Fani Hatjina, Per Kryger, Aleksandar Uzunov and Norman L Carreck (2014). Editorial: Honey bee genotypes and the environment. *Journal of Apicultural Research* 53(2): 183-187 DOI: 10.3896/IBRA.1.53.2.01
22. Roy M Francis, Per Kryger, Marina Meixner, Maria Bouga, Evgeniya Ivanova, Sreten Andonov, Stefan Berg, Malgorzata Bienkowska, Ralph Büchler, Leonidas Charistos, Cecilia Costa, Winfried Dyrba, Fani Hatjina, Beata Panasiuk, Hermann Pechhacker, Nikola Kezić, Seppo Korpela, Yves Le Conte, Aleksandar Uzunov and Jerzy Wilde (2014 a) The genetic origin of honey bee colonies used in the COLOSS Genotype-Environment Interactions. Experiment: a comparison of methods. *Journal of Apicultural Research* 53(2): 188-204 (2014 a). DOI: 10.3896/IBRA.1.53.2.02
23. Roy M Francis, Per Kryger, Marina Meixner, Maria Bouga, Evgeniya Ivanova, Sreten Andonov, Stefan Berg, Malgorzata Bienkowska, Ralph Büchler, Leonidas Charistos, Cecilia Costa, Winfried Dyrba, Fani Hatjina, Beata Panasiuk, Hermann Pechhacker, Nikola Kezić, Seppo Korpela, Yves Le Conte, Aleksandar Uzunov and Jerzy Wilde (2014b). The genetic origin of honey bee colonies used in the COLOSS Genotype-Environment Interactions. Experiment: a comparison of methods. *Journal of Apicultural Research* 53(2). Online supplementary material
24. Ralph Büchler, Cecilia Costa, Fani Hatjina, Sreten Andonov, Marina D Meixner, Yves Le Conte, Aleksandar Uzunov, Stefan Berg, Malgorzata Bienkowska, Maria Bouga, Maja Drazic, Winfried Dyrba, Per Kryger, Beata Panasiuk, Hermann Pechhacker, Plamen Petrov, Nikola Kezić, Seppo Korpela and Jerzy Wilde (2014) The influence of genetic origin and its interaction with

environmental effects on the survival of *Apis mellifera* L. colonies in Europe. *Journal of Apicultural Research* 53(2):205-214. DOI 10.3896/IBRA.1.53.2.03

25. Marina Doris Meixner, Roy Mathew Francis, Anna Gajda, Per Kryger, Sreten Andonov, Aleksandar Uzunov, Grażyna Topolska, Cecilia Costa, Esmaeil Amiri, Stefan Berg, Malgorzata Bienkowska, Maria Bouga, Ralph Büchler, Winfried Dyrba, Kalinka Gurgulova, Fani Hatjina, Evgeniya Ivanova, Mateja Janes Nikola Kezic, Seppo Korpela, Yves Le Conte, Beata Panasiuk, Hermann Pechhacker, George Tsoktouridis, Giacomo Vaccari and Jerzy Wilde (2014) Occurrence of parasites and pathogens in honey bee colonies used in a European genotype-environment interactions experiment *Journal of Apicultural Research* 53(2): 215-229 DOI 10.3896/IBRA.1.53.2.04.
26. Roy M Francis, Esmaeil Amiri, Marina D Meixner, Per Kryger, Anna Gajda, Sreten Andonov, Aleksandar Uzunov, Grażyna Topolska, Leonidas Charistos, Cecilia Costa, Stefan Berg, Malgorzata Bienkowska, Maria Bouga, Ralph Büchler, Winfried Dyrba, Fani Hatjina, Evgeniya Ivanova, Nikola Kezic, Seppo Korpela, Yves Le Conte, Beata Panasiuk, Hermann Pechhacker, George Tsoktouridis and Jerzy Wilde (2014) Effect of genotype and environment on parasite and pathogen levels in one apiary - a case study. *Journal of Apicultural Research* 53(2): 230-232 DOI 10.3896/IBRA.1.53.2.14
27. Fani Hatjina, Cecilia Costa, Ralph Büchler, Aleksandar Uzunov, Maja Drazic, Janja Filipi, Leonidas Charistos, Lauri Ruottinen, Sreten Andonov, Marina D Meixner, Malgorzata Bienkowska, Gerula Dariusz, Beata Panasiuk, Yves Le Conte, Jerzy Wilde, Stefan Berg, Maria Bouga, Winfried Dyrba, Hrisula Kiprijanovska, Seppo Korpela, Per Kryger, Marco Lodesani, Hermann Pechhacker, Plamen Petrov and Nikola Kezic (2014) Population dynamics of European honey bee genotypes under different environmental conditions. *Journal of Apicultural Research* 53(2): 233-247 DOI 10.3896/IBRA.1.53.2.05
28. Aleksandar Uzunov, Cecilia Costa, Beata Panasiuk, Marina Meixner, Per Kryger, Fani Hatjina, Maria Bouga, Sreten Andonov, Malgorzata Bienkowska, Yves Le Conte, Jerzy Wilde, Dariusz Gerula, Hrisula Kiprijanovska, Janja Filipi, Plamen Petrov, Lauri Ruottinen, Hermann Pechhacker, Stefan Berg, Winfried Dyrba, Evgeniya Ivanova, Ralph Büchler (2014) Swarming, defensive and hygienic behaviour in honey bee colonies of different genetic origin in a pan-European experiment. *Journal of Apicultural Research* 53(2): 248-260 DOI 10.3896/IBRA.1.53.2.06
29. Fani Hatjina, Malgorzata Bieńkowska, Leonidas Charistos, Robert Chlebo, Cecilia Costa, Marica M Dražić, Janja Filipi, Aleš Gregorc, Evgeniya N Ivanova, Nikola Kezić, Jan Kopernicky, Per Kryger, Marco Lodesani, Vesna Lokar, Mica Mladenovic, Beata Panasiuk, Plamen Petrov, Slađan Rašić, Maja I Smodis Sker, Flemming Vejsnæs and Jerzy Wilde (2014) A review of methods used in some European countries for assessing the quality of honey bee queens through their physical characters and the performance of their colonies. *Journal of Apicultural Research* 53(3): 337-363 DOI 10.3896/IBRA.1.53.3.02
30. Charistos L., F. Hatjina, M. Bouga, M. Mladenovic, A-D. Maistros (2014) Morphological discrimination of Greek Honey Bee populations based on Geometric Morphometrics analysis of wing shape. *Journal of Apicultural Science* 58(1): 75-84. DOI: 10.2478/JAS-2014-0007
31. Aslı Özkırım, Ömür Gençay Çelemlı, Aygün Schiesser, Leonidas Charistos, Fani Hatjina (2015) A comparison of the activities of Greek and Turkish propolis against *Paenibacillus* larvae. *Journal of Apicultural Research*, 53(5): ???-???. DOI 10.3896/IBRA.1.53.5.01
32. Charistos L., Parashos N.; **Hatjina F.** (2016) Long term effects of HiveAlive™ on honey bee colony strength and *Nosema ceranae* spore counts. *Journal of Apicultural Research* (accepted)
33. Atanu Bhattacharyya, Sashidhar Viraktamath, **Fani Hatjina**, Santanu Bhattacharyya, Bhaktibhavana Rajankar, Amitava Patra (201?) A positive identification of nanoparticles on the surface of thorax, abdomen and wings of the worker honey bee *Apis dorsata* Fabricius *Journal of Apicultural Science* (accepted)